

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง ศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

The potentiality of Communities in Chiang Rai Municipality in
Developing Green Tourism

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี 2557 จำนวนเงิน 389,800 บาท

ระยะเวลาการทำวิจัย 1 ปี 3 เดือน เริ่มทำการวิจัยเมื่อ เดือนกรกฎาคม 2557 ถึง เดือนตุลาคม 2558

ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรณ ไชยานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรุณศิริ ใจมา

นายอนุรักษ์ ชลัมพูช

นายรัชชานนท์ แยมศรี

นางสาวจาริยา งามเมือง

การวิจัยเรื่อง “ศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 3) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่สำหรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจาก ผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ทั้ง 62 ชุมชน และองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว และผู้ให้บริการด้านการขนส่ง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ข้อค้นพบจากการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาสภาพการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ด้วยวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อน และจากการสำรวจเบื้องต้นจาก 62 ชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่ามีเพียง 15 ชุมชนเท่านั้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและสอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน 10

ชุมชน คือ ชุมชนวัดพระแก้ว ชุมชนดอยทอง ชุมชนราชเดชดำรง ชุมชนสันโค้งน้อย ชุมชนดอยเขาควาย ชุมชนเกาะทอง ชุมชนประตูเชียงใหม่ ชุมชนเทิดพระเกียรติ ชุมชนห้วยปลา깅 และชุมชนเด่นห้า และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-เกษตร จำนวน 5 ชุมชน คือ ชุมชนหนองปิ้ง ชุมชนดอยสะเก็น ชุมชนฮ่องลี ชุมชนเกาะลอย และชุมชนป่าจั่ว ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของสมาชิกชุมชน พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในชุมชน และองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในชุมชนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมากที่สุดตามลำดับ

ผลการศึกษาระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ระดับศักยภาพของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวและระดับศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ พบว่าระดับศักยภาพของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-เกษตร โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และระดับศักยภาพของชุมชนสำหรับองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงรายเห็นว่า ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีระดับศักยภาพค่อนข้างมาก เพียงแต่ยังขาดการพัฒนาและปรับปรุงสถานที่ในหลายแห่ง ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากยังขาดความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านองค์กรชุมชน มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง องค์กรในชุมชนยังขาดความตระหนัก ขาดความร่วมมือ และขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา และด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการขยะที่เทศบาลนครเชียงรายมีการจัดการที่ดีอยู่แล้ว แต่ควรเพิ่มพื้นที่ในการปลูกต้นไม้ในแหล่งท่องเที่ยว และบริเวณที่เป็นพื้นที่สาธารณะให้มากขึ้น

ผลศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า 1) ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวจะต้องพัฒนาศักยภาพของตัวเองโดยสร้างจุดขายหรือจุดดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดสรรพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เช่น การจัดที่จอดรถจุดเดียว การจัดพื้นที่สำหรับร้านค้าชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ควรเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยว เช่น การจัดระบบการขนส่งที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การทำเมนูอาหารท้องถิ่นจากพืชผักท้องถิ่นของชุมชน เป็นต้น และ 2) องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงรายควรมีส่วนในการสนับสนุนชุมชน เช่น ธุรกิจที่พักและร้านอาหารสนับสนุนการใช้วัตถุดิบและสินค้าที่ผลิตในชุมชนในการบริการต่อนักท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยวสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนโดยเพิ่มเข้าไปในโปรแกรมท่องเที่ยว และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องสนับสนุนในส่วนของการประชาสัมพันธ์ การอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ให้กับชุมชน

คำสำคัญ: ศักยภาพของชุมชน, การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม, เทศบาลนครเชียงราย, จังหวัดเชียงราย

Abstract

**Research Title: The potentiality of Communities in Chiang Rai Municipality in
Developing Green Tourism**

Research Fund in Year of 2014 : 389,800 Baht

Research Duration: July 2014 – October 2015

Researchers : 1. Asst. Prof. Dr. Prapaphun Chaiyanont

2. Asst. Prof. Dr. Wirunsiri Jaima

3. Mr. Anurak Chalumpuc

4. Mr. Rachchanon Yamsri

5. Ms. Jariya Ngammuang

Based on both quantitative and qualitative research, the purposes of this study, entitled “The potentiality of Communities in Chiang Rai Municipality in Developing Green Tourism”, focused on exploring the current situations of green tourism-based communities in Chiang Rai Municipality, as well as the levels of green tourism-based community tourism’s potentiality held in Chiang Rai Municipality, and guidelines for the development of green tourism-based communities held in Chiang Rai Municipality. For research methodology, a test, a questionnaire, an interview, and a group discussion checklist were all conducted with community leaders and members out of the sixty-two communities living in the zone of Chiang Rai Municipality, together with business entrepreneurs dealing with their accommodations, restaurant, tour, and transport services.

The findings of the study revealed that the foreign tourists’ final destination in Chiang Rai Municipality was mostly required for their travelling and recreational purposes. In addition, fifteen green tourism-based communities with its outstanding tourist attractions, according to the preliminary study conducted with 62 communities, were mostly observed in Chiang Rai Municipality. There were two major tourist attractions found in Chiang Rai Municipality: cultural tourism sites were Wat Phrakaew, Doi Thong, Rajchadejdamrong, San Khong Noi, Doi Khaow Kai,

Kor Thong, Pratu Chiang Mai, Terd Prakiat, Huai Pla Klang, and Den Ha communities; eco-tourism sites included Nong Beoung, Doi Sa Ken, Hong Lee, Kor Loi, and Pa Ngeuw communities. Otherwise, the community members' perceptions on their green tourism-based communities in Chiang Rai Municipality were rated at a higher level, meanwhile other different factors mentioned above were rated a highest level.

According to the levels of the potentialities of green tourism-based communities in Chiang Rai Municipality, there were two major levels related to both the potentialities of green tourism-based communities, and other different factors. In terms of the levels of the green tourism-based communities' potentialities, it was stated that all the four major aspects of cultural and eco-tourism-based communities' potentialities in Chiang Rai Municipality were rated at a moderate level. In terms of other different factors leading to their potentialities of green tourism-based communities, it was stated that their potentialities of tourist sites found in Chiang Rai Municipality were mostly observed; otherwise, other tourist sites' re-establishment was not supported. In terms of their tourist activities, no various green tourism-based tourist activities were rated a lower level, meanwhile their no awareness of working cooperation and discontinuation of sustainable development, in terms of the community's organizational management, were rated at a moderate level. Also, their effective waste management in Chiang Rai Municipality, as well as their additional numbers of planting trees in public areas, in terms of their natural resources management, was mostly observed.

Overall, the guidelines for the development of the potentialities of green tourism-based communities in Chiang Rai Municipality were suggested as follows:

1. Not only were their tourist sites' self-potentialities with its unique tourist attractions needed, but their tourist sites' effective infrastructure management such as one-stop car-parking services, and shops was also supported. Moreover, additional interesting tourist activities as well as their effective transportation management with emphasis on their local identity and green tourism-based community management should be facilitated, and

2. In terms of other different factors affecting the potentialities of green tourism-based communities in Chiang Rai Municipality, it was suggested that the

provisions for the enhancement of their accommodation and restaurant-dealt business entrepreneurs' participation in selecting local products and materials utilized for their tourists' consuming services, and the tour agencies' additional tourist activities served for their different excursion programs, and the governmental organizations' convenient information services and facilities be all needed.

Keywords: Potentiality of Communities, Green Tourism, Chiang Rai Municipality